

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Борислав Александров Ясенов
АМТГИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив

Излагам настоящото становище в качеството си на член на научно жури по процедура за защита на дисертационен труд на тема: „МЕЖДУ КЛАСИКАТА И ДЖАЗА: СТИЛОВИ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ И ЖАНРОВИ ТРАНСФОРМАЦИИ В БЪЛГАРСКАТА МУЗИКА В КРАЯ НА ХХ И НАЧАЛОТО НА ХХІ ВЕК“, за придобиване на образователната и научна степен „*доктор*“, в област на висше образование 8. Изкуства, професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство, докторска програма „Музикознание и музикално изкуство“. Автор на дисертационния труд е Гергана Димитрова Костадинова – докторант в редовна форма на обучение към Институт за изследване на изкуствата, БАН – София, с научен ръководител доц. д-р Стефка Венкова-Мошева.

Предоставеният ми комплект материали включва следните документи: автобиография, дисертационен труд, автореферат, списък на научните публикации.

Гергана Костадинова завършва средното си образование в Националното музикално училище „Любомир Пипков“, София, със специалност Пиано. Продължава обучението си в Националната музикална академия „Проф. Панчо Владигеров“, където разширява интересите си – учи пиано в класа на проф. Даниела Андонова, както и тонрежисура. През 2012 г. се дипломира с образователно-квалификационна степен „бакалавър“ в двете специалности, а през 2014 г. завършва и магистърската си степен в специалност Тонрежисура. Впоследствие Костадинова насочва търсенията си в областта на джаз музиката и през 2018 г. се дипломира с ОКС „магистър“ със специалност Поп и джаз пиано в АМТГИИ „Проф. Асен Диамандиев“, Пловдив.

В своето развитие Гергана Костадинова участва в множество концерти и майсторски класове и летни музикални академии у нас и в чужбина.

Художественотворческата дейност на докторанта е изключително активна. От 2012 до 2022 година Костадинова изнася концерти в различни градове в България и чужбина. Звукозаписната и дейност е съчетана с композиторска работа, творчество довело до издаването на три албума с авторска музика – „A day of a lifetime“ (2020, съвместно с Весислава Тодорова - виолончело), „Сбъднати Луни“ (2021) и „Сияния“ (2022).

Дисертантът участва в Международна конференция „Изкуствоведски четения“ (2018, 2019) и Младежка научна конференция „Изкуство и контекст“ (2021) с доклади, отпечатани в изданията на форумите, а също така има публикация в „Българско музикознание“ (2021). Научните публикации са четири на брой и са пряко свързани с темата на дисертационния труд.

Педагогическата дейност на Костадинова е свързана с Национално музикално училище „Любомир Пипков“, София, където работи като преподавател по задължително пиано.

Афинитетът на автора към класическото и джазовото изкуство в българската музика и професионалните интереси го провокират да създаде обемно и задълбочено изследване, касаещо синтеза между двата жанра, както и представянето на ярки личности оформящи облика на българското музикално изкуство в тази сфера. Специално внимание е обърнато на творческите постижения и музикално-естетическия мироглед на визираните творци.

Актуалността на темата на дисертацията се предопределя от факта, че в музикознанието липсва задълбочено и систематизирано изследване на явленията и подходите в развитието на съвременното българско класическо и джазово изкуство от края на ХХ век до началото на ХХІ век, което обосновава значимостта на дисертационния труд, а също и че много от представителите на изследвания период продължават с активната си творческа дейност и в момента, т.е. темата е отворена за бъдещи проучвания.

В разработката са използвани теоретичният метод, свързан с хронология на развитието на българското изкуство, в разглежданата проблематика, в исторически аспект, анализ, синтез, обобщение, дедукция и интервю. Това създава предпоставка за разширяване на информацията, свързана с творците в българската музика, за явленията и тенденциите в творческо-

изпълнителското изкуство в България, както и обогатяване на естетическия мироглед и познанията за стил. Приложен е комплексен подход.

В музикално-теоретичната литература съществуват публикации по темата, но поради динамичното развитие на творческия процес в нашата съвременност и новите постижения, проблематиката все още не е обхваната цялостно и задълбочено, поради което може да се каже, че дисертацията представлява първото всеобхватно научно изследване на „стилови взаимодействия и жанрови трансформации в българската музика в края на ХХ и началото на ХХІ век“. Докторантът разглежда тенденциите, породени от междустиловите колаборации предопределящи иновациите в музикалното изкуство, водещи до нови емоционално-естетически внушения, както и изпълнителите способстващи развитието на музикалното изкуство в тази насока – произведения, албуми, записи и концерти, създадени през последните десетилетия с акцент върху тези, с най-ярки постижения.

Всичко това ще доведе до обогатяване на теоретико-практическите умения при младите изпълнители и ще разшири компетентностите на музикалните педагози. Горейзложеното обуславя приносния характер на дисертацията.

Обект на изследването е оригиналното творчество на българските музиканти от края на ХХ и началото на ХХІ век, породено от синтеза между класическата музика и джаза.

Целта е да се представи, систематизира и анализира творческият процес и постиженията в съвременната българска музикална култура в разглежданата проблематика.

Задачите се изразяват в следното: проследяване формите на синтез между различните музикални стилове, като е обърнато внимание и на влиянията на класическата музика на ХХ век, а също и на българския фолклор; музикално-естетически анализи на произведения; систематизиране на българските музиканти, извяващи се в тази насока, както и на произведенията създадени през разглеждания период.

Проведени са интервюта с музиканти чиито творчески търсения са пряко свързани с разглежданата тематика, което задълбочава информацията относно техния светоглед и творчески подход.

В увода на това обстойно изследване, докторантът представя обекта, целта, задачите и излага научната си хипотеза.

В Първа глава „Стилови взаимодействия в музиката на ХХ и началото на ХХІ век. Проблематика и терминологични аспекти“, дисертантът разглежда основните понятия в разработката и конкретизира терминологията. Изследва стиловите взаимодействия в музиката в началото на ХХ век, първите композитори експериментирали в творчеството си с прилагането на джазови елементи, базисни за съвременните явления. Отбелязан е фактът, че ранните примери са предимно в симфоничната и клавиърната музика, които асимилират/претворяват специфични елементи от метро-ритъма в джаза, а в средата на ХХ век обменът на музикално-изразни средства вече е двупосочен и по-обемен. Докторантът изказва тезата за положителното влияние, върху развитието на творческата практика в края на ХХ и ХХІ век, породено от колаборацията между жанровете изразено в редица професионални аспекти, и че с времето този процес се превръща в естествен творчески подход.

При Втора глава „Джаз музиката в България. Проявления на синтез между класика и джаз“, хронологично се проследява еволюцията на джазовото изкуство в България, представят се първите опити на синтез между класиката и джаза, както и развитието на тенденциите в тази насока. Разглеждат се характерни композиции и съвременните подходи при взаимодействието на двата жанра, а също и практическото приложение на произведения от този вид изкуство според спецификите на музикалната сцена. Специално внимание е отделено на джаз фестивалите като форум, на който се правят премиери с такъв тип музика.

Засегнат е афинитетът към фолклора, като една от най-актуалните насоки на джаз музиката от 80-те години в България.

Костадинова констатира, че с изключително значение за изследването е периодът след 1989 г., в който творческата дейност развиват музиканти от няколко поколения, което води до развитие на традициите и съчетаването им с нови тенденции, често повлияни от актуалните насоки в световния джаз и съвременна музика.

В Трета глава „Български музиканти от края на ХХ – началото на ХХІ век. Творчески облик и произведения.“ е направен творчески портрет на музикантите изявяващи се в разглежданата област. Реализиран е първи опит за хронологично представяне на произведенията в изследвания период. Изводите са резултат от задълбочен анализ на нотни партитури, звукозаписи и концерти.

Актуалността на темата на дисертационния труд „МЕЖДУ КЛАСИКАТА И ДЖАЗА: СТИЛОВИ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ И ЖАНРОВИ ТРАНСФОРМАЦИИ В БЪЛГАРСКАТА МУЗИКА В КРАЯ НА ХХ И НАЧАЛОТО НА ХХІ ВЕК“, е обусловена и от динамиката в развитието на съвременното българско музикално творчество, постигнало нови емоционално-естетически параметри благодарение на синтеза между класическата и джазовата музика, от големия интерес към българското изпълнителско изкуство и необходимостта от разглеждане, анализиране и обновяване на творческия потенциал, на подходите към интерпретацията и методиката на преподаване, както и тяхното практическо приложение.

Обемността на разглежданата материя и постигнатите резултати показват силния интерес и професионална обвързаност, както и личния поглед и иновативния подход на автора към разглежданата проблематика.

В този труд е събрана, систематизирана и анализирана голяма по обем информация изложена в 202 страници, от които 17 стр. приложения. Включва увод, четири глави, заключение. Обясненията са обосновани с подходящи нотни примери (61 на брой), които допринасят за създаване на още по-ясна представа за разглеждания обект. Библиографията обхваща 145 заглавия, от които 101 на кирилица, 44 на латиница и 14 нотни източници. Дискографията включва 90 заглавия на произведения и албуми, 4 видеа.

Авторефератът е изготвен според изискванията и дава ясна представа за съдържанието, обекта, целта, задачите, изследователския инструментариум и отразява основните резултати, постигнати в дисертацията.

Приносителите на труда се изразяват в следното:

- за първи път се изследва детайлно колаборацията между класическата музика и джаза в българската музикална култура от края на ХХ и началото на ХХІ век. Анализира се творческият продукт, както и процесът на културни взаимодействия, характерни за периода. Проблемата е обхванат в неговата съвременна актуалност, чрез поставяне на теоретична рамка, а също и чрез аналитично представяне на множество автори и творби, и спецификите им в контекста на музикалния живот в България;

- проследена е семантиката на съвременни термини и понятия, изразяващи взаимодействията между различни музикални стилове;

- хронологично са представени творците от няколко поколения, както и техните произведения в полето на разглежданото творческо дръзновение, обобщени са характерните особености на стила им;

- за първи път са публикувани интервюта с българските музиканти Л. Денев, А. Дончев, А. Заберски-син и Д. Бодуров, в контекста на разглежданата проблематика и мненията им относно проявленията на стиловите взаимодействия в музиката;

- изследвани са редица съвременни български произведения по отношение на техните стилистични особености. Някои от тях са анализирани за първи път. Въз основа на анализа са изведени специфики на жанра, музикалната форма, мелодиката, хармонията, ритъма и изпълнителския състав;

- представена и разгледана е огромна дискография реализирана в последните десетилетия, пряко свързана с разглежданата проблематика;

- дисертационният труд би могъл да послужи за дидактическо пособие за музикалните училища и академии. Изследването дава обща картина за особеностите и стиловите взаимодействия в българската музика от края на ХХ и началото на ХХІ век, както и детайлна характеристика за визираните музиканти.

Силно впечатление правят ясният изказ и научно обоснованите анализи в дисертацията. Всеки разгледан проблем е теоретично аргументиран и прегледно обяснен. Речниковият фонд е богат, изобилстващ с професионални термини, разкриващи подтекста и същината на труда. Изследването е стойностно и има приносен характер.

Убеден съм, че дисертацията ще предизвика интерес в музикалните среди. Поради тази причина, препоръчвам труда да бъде публикуван, за да стане достояние на по-широк кръг читатели.

В заключение ще изтъкна, че дисертационния труд на Гергана Костадинова на тема „МЕЖДУ КЛАСИКАТА И ДЖАЗА: СТИЛОВИ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ И ЖАНРОВИ ТРАНСФОРМАЦИИ В БЪЛГАРСКАТА МУЗИКА В КРАЯ НА ХХ И НАЧАЛОТО НА ХХІ ВЕК“ ме впечатли със задълбочеността и обемността на разглежданата тематика, анализите и научно-теоретичната обосновка, написана на професионален и в същото време достъпен език, както и с качествените примери, спомагащи за още по-ясното възприемане на изследването. От изложеното в труда е видно, че Гергана Костадинова е ерудиран музикант, с богата музикално-теоретична подготовка и концертна практика. Считаю, че теоретичната разработка отговаря на предявените от ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение изисквания за придобиване на образователна и научна степен „*доктор*“. Това ми дава основание да предложа на уважаемото научно жури да присъди на Гергана Костадинова образователната и научна степен „*доктор*“.

21.02.2023 г.

Изготвил становището:

(проф. д-р Борислав Ясенов)